

ศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธ

ประวัติและความสำคัญ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งศาสนาพุทธได้ประกาศตัวเองว่าเป็นศาสนาที่มีเหตุผลที่สุดศาสนาหนึ่งในบรรดาศาสนาที่สำคัญๆของโลกซึ่งเป็นคำสอนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ และเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตเป็นบ่อเกิดขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปกรรม วรรณกรรมของไทย และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น บวช แต่งงาน งานศพ รวมทั้งงานประเพณีและเทศกาลต่างๆก็จะทำพิธีกรรมทางศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดมงคลในชีวิต ปัจจุบันเป็นศาสนาประจำชาติของ พม่า ไทย ทิเบต กัมพูชา ลาว และศรีลังกา

ชาติภูมิของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายในศากยวงศ์พระนามเดิมคือสิทธัตถะ เป็นโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ พระราชมารดาทรงพระนามว่าพระนางสิริมหามายา พระธิดาของกษัตริย์โกลิยวงศ์ ผู้ครอง
กรุงเทวทหะพระราชบิดา พระราชมารดา และตระกูลทรงนับถือศาสนาพราหมณ์ และอยู่ในวรรณะกษัตริย์

ประสูติ

พระพุทธเจ้าประสูติ ณ สวนลุมพินีวันซึ่งอยู่ระหว่างเมืองกบิลพัสดุ์กับเทวทหะ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี

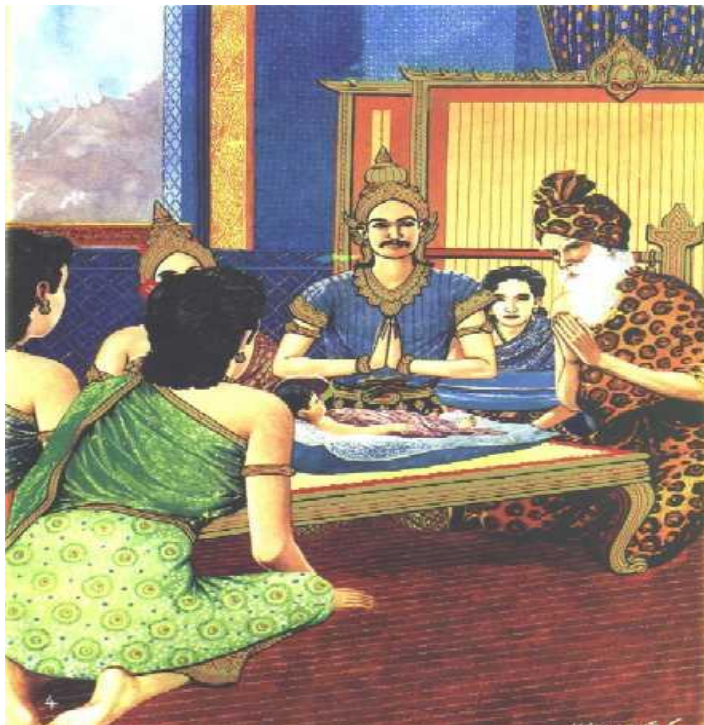
เหตุการณ์หลังประสูติ(เกิด)

ประสูติ(เกิด)ได้ ๓ วัน ดาบสองคี่หนึ่งชื่อ อสิตะ ได้ทำนายว่าพระกุมารนี้ถ้าอยู่ครองสมบัติจะได้เป็นจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ ถ้าออกบวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก

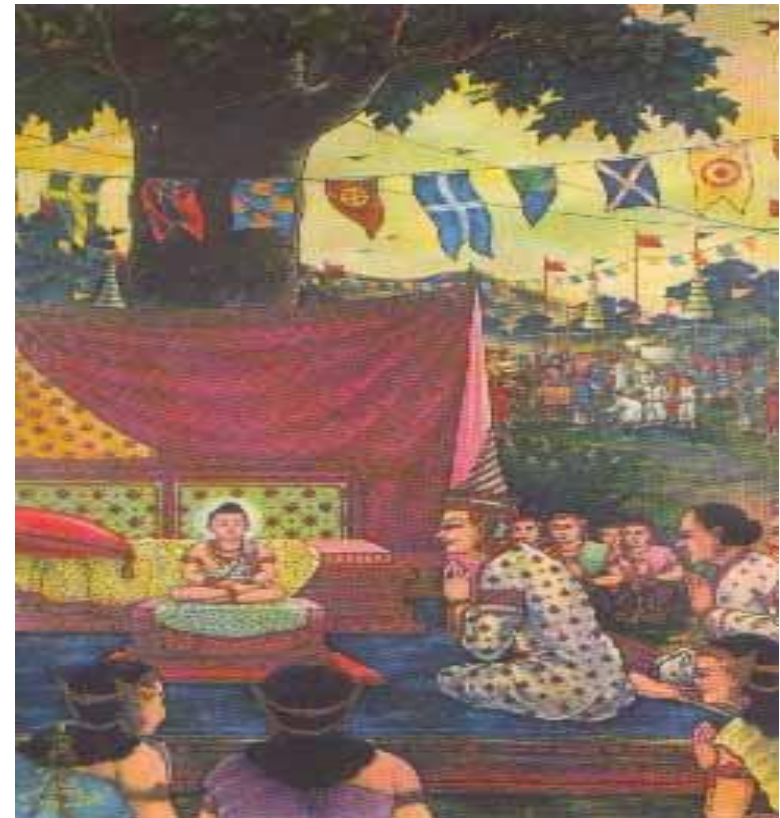
ประสูติ(เกิด)ได้ ๕ วันพระเจ้าสุโธทนะประชุมพระญาติ ชนนานนามพระกุมารว่า สิทธิทัตตะ แปลว่า ผู้มีความต้องการสำเร็จ

ประสูติ(เกิด) ได้ ๗ วัน พระนางสิริมหามายา พระราชมารดา ลี้พระชนม์ พระองค์ได้รับการเลี้ยงดูจากนางประชาบดีโคตรมี ผู้เป็นพระมาตุจฉา (น้า)

ทรงรับการศีกษา

เจ้าชายสิทธิทัตตะ พระชนมายุได้ ๗ พรรษา เข้าศึกษาศิลปวิทยาในสำนักกวีศวามิตร ทรงสำเร็จศิลปวิทยา ๑๘ แขนง สำเร็จอย่างรวดเร็ว

ทรงอภิเษกสมรส

พระชนมายุ ๑๖ พรรษา เจ้าสิทธัตถะได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงยโสธราหรือพิมพา พระธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะ และนางอมิตา เมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา มีพระโอรสองค์หนึ่งชื่อ ราहुล แปลว่า ช่าง , ปวง

ทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูต ๔

ขณะทรงอยู่ในวัยเยาว์ได้มีโอกาสเสด็จประพาสพระนครได้ทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูต ๔ คือคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ทรงนำมาคิดเพื่อหาทางพ้นทุกข์ และทรงเห็นว่ามีหนทางเดียวเท่านั้นคือการออกบวชประพฤติปฏิบัติธรรม

เสด็จออกผนวช

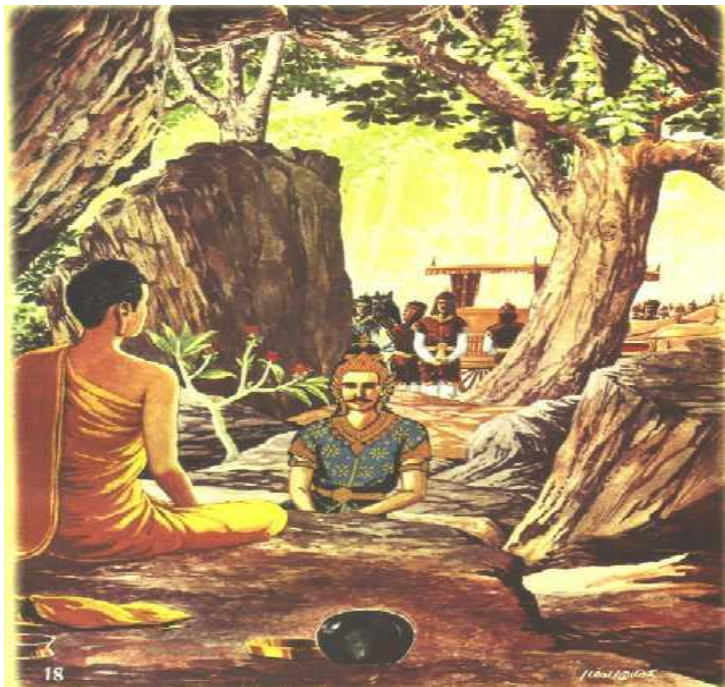
เจ้าชายสิทธัตถะ ออกบวชเมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา เสด็จออกบวชโดยไม่บอกให้ครอบครัวรู้ เสด็จออกจากพระราชวังโดยทรงม้าชื่อ กันฐุกะ กับมหาดเล็กคนสนิทชื่อ นายฉันทะ เป็นเวลาเดียวกันที่พระนางยโสธราประสูติพระโอรส

เมื่อถึงริมฝั่งแม่น้ำอนาโณมา ทรงปลงผม โกนหนวดเคราทิ้ง และทรงครองเพศเป็นนักบวช

ทรงพบกับพระเจ้าพิมพิสาร

หลังจากทรงครองเพศเป็นนักบวชแล้วได้เสด็จมุ่งสู่แคว้นมคธทรงพบกับพระเจ้าพิมพิสารผู้ปกครองแคว้นมคธอันมีกรุงราชคฤห์ เป็นเมืองหลวงได้รับการเชื้อเชิญให้ครองเมืองด้วยกันแต่ทรงปฏิเสธและได้เสด็จต่อไปยังสำนักคณาจารย์ ๒ สำนัก

เสด็จสู่สำนักคณาจารย์

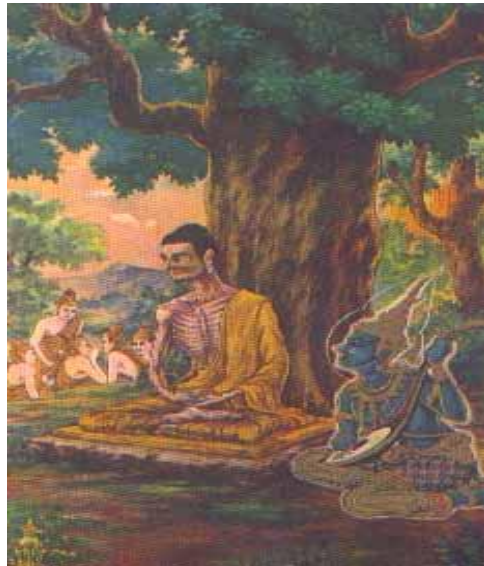
เมื่อเสด็จไปยังสำนักคณาจารย์ทั้ง ๒ ซึ่งมีชื่อเสียง คือ อาฬารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส รามบุตร ทรงศึกษาทั้ง ๒ สำนักจนได้ฌาน ๗ ชั้น และ ๘ ชั้นตามลำดับ แต่ไม่ทรงเห็นว่าเป็นหนทางพ้นทุกข์จำอาลาอาจารย์ทั้งมุ่งสู่อุรุเวลาเสนา-นิคม เพื่อแสวงหาหนทางใหม่

ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา

หลังจากทรงบำเพ็ญตบะ คือการทรมานตนเองให้ลำบาก เช่นยืนเขย่งเท้า ลงแช่น้ำที่เย็นจัด เสวยโคมัย (มูลโค) เป็นต้น แต่ก็ยังไม่ใช้หนทางพ้นทุกข์ พระองค์ทรงทดลองปฏิบัติวิธีทรมานตนให้ลำบากอย่างยิ่งยวดที่เรียกว่า **ทุกรกิริยา**

พระองค์ทรงกระทำเป็น ๓ ขั้นตอนตามลำดับ คือ กัดฟัน กลั่นลมหายใจ และอดอาหาร แต่ก็ไม่พบหนทางพ้นทุกข์จึงทรงเลิกทรมานร่างกาย เป็นมูลเหตุให้ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่เฝ้าปรนนิบัติอยู่เห็นว่าพระองค์ทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยาแล้วหันมาเสวยพรกระยาหารจึงเสด็จมรธา จึงพากันหนีไปอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี แคว้นกาสิ

ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต

เมื่อทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยาทรงเสด็จไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แล้วมาดำเนินทางสายกลาง เสวยพระกระยาหารเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ด้วยการบำเพ็ญเพียรทางจิต คือ ทรงคิดค้นหาเหตุผลทางด้านจิต ด้วยการนั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ

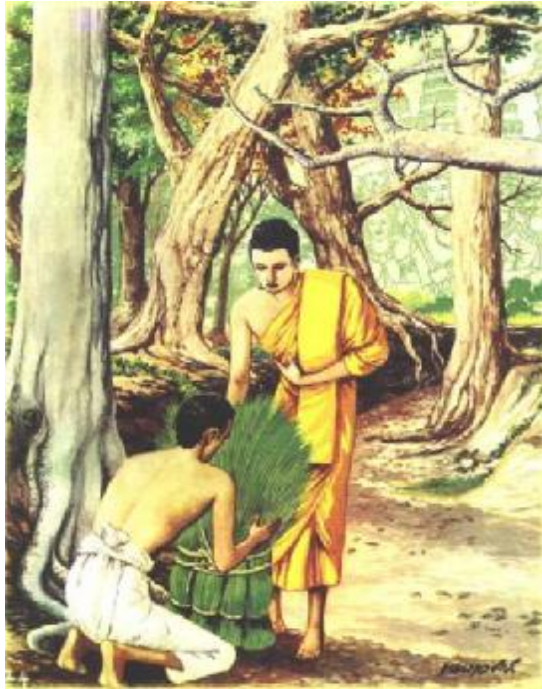
ทรงรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดา

ย่างเข้าปีที่ ๖ แห่งการแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ตอนเช้าก่อนตรัสรู้ ขณะที่ประทับอยู่ที่โคนต้นนิโครธ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราทรงรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดาซึ่งนำมาถวายด้วยนึกว่าเป็นเทวดาที่ตนบนบาน ขอบุตรชายไว้

หลังจากเสวยเสร็จก็ทรงลอยภาตลงในแม่น้ำแล้วอธิษฐานถ้า สิ่งที่พระองค์กระทำ อยู่สำเร็จขอให้ภาตลอยทวนน้ำ ภาตที่พระองค์เสียดาย ลอยทวนน้ำจริงๆ

ทรงรับหญ้าจากโสติดิยพราหมณ์

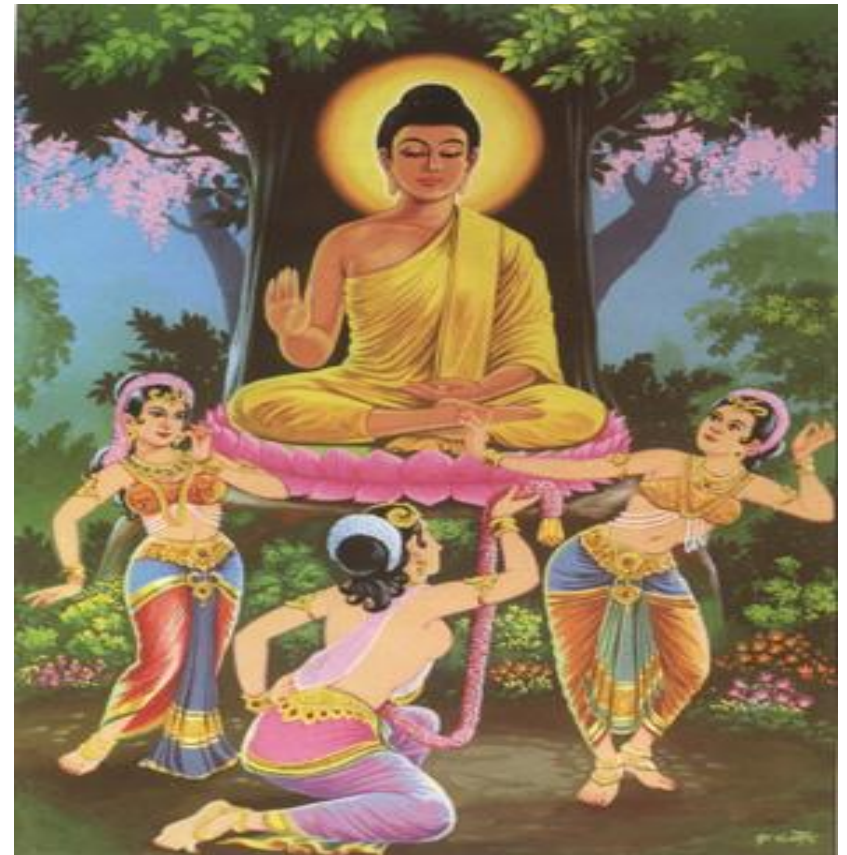

เวลาเย็นได้เสด็จ
ไปยังต้นมหาโพธิ์
ระหว่างทรงรับหญ้า
กุศะจากโสติดิย
พราหมณ์มาปูลงเป็น
บัลลังก์ใต้ต้นมหา
โพธิ์แล้วประทับนั่งผิ
นพระพักตร์ไปทาง
ทิศตะวันออก ทรง
ตั้งพระทัยแน่วแน่ว่า
“ถ้าค้นหาหนทางพ้น
ทุกข์ไม่สำเร็จ จะไม่

ยอมเสด็จลุกไปไหนแม้เลือดเนื้อจะเหือดแห้งก็ตาม”

ทรงผจญมาร

ขณะทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต ได้มีพญามารนามว่าวัสวัตตีมารบกวน
จิตใจเป็นอุปสรรคต่อการบำเพ็ญฌาน แต่พระองค์ก็สามารถเอาชนะมารนั้นได้

ตรัสรู้อรียสัจ ๔

พระองค์ทรงเข้าสมาธิจนจิตตั้งมั่นแน่วแน่ บรรลุฌานทั้งสี่ทรงบำเพ็ญฌานเจริญสมาธิกล่าวโดยสรุปขั้นตอนวิธีการในคืนวันตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าดังนี้

ยามที่หนึ่ง ทรงระลึกรู้ชาติของพระองค์ได้

ยามที่สอง ทรงได้ตาทิพย์มองเห็นการเกิด การตายของสัตว์ทั้งหลายตามผลกรรมที่กระทำไว้

ยามที่สาม ทรงเกิดความรู้อัจฉัยที่สามารถทำลายกิเลสให้หมดสิ้นไปได้

สิ่งที่พระองค์ตรัสรู้ คือ กระบวนการเกิดขึ้นของทุกข์และการดับทุกข์ เรียกว่าอรียสัจ ๔ ได้แก่

ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย สบายใจ

สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์

นิโรธ คือ การดับทุกข์

มรรค คือ ข้อปฏิบัติถึงการดับทุกข์

ในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพุทธกาล ๔๕ ปี ขณะมีพระชนมายุ ๓๕ พรรษาและหลังออกบวช ๖ ปี เรียกนามตอนนี้ว่าพระพุทธเจ้า

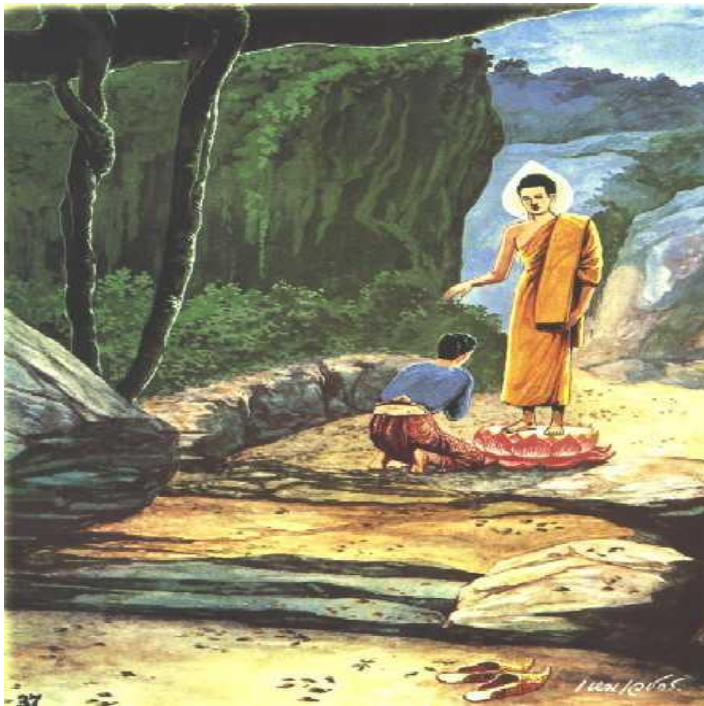

การประกาศธรรมและเผยแผ่ธรรมะ

ภายหลังตรัสรู้ได้ ๓ เดือน พระพุทธเจ้าเสด็จไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวันเพื่อสอนหลักธรรมให้ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่เคยปรนนิบัติพระองค์มาก่อนที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ตั้งใจว่าจะเสด็จไปหาพระอาจารย์ทั้งสองท่าน คืออาฬารดาบสและอุททกดาบส แต่พระองค์รู้ด้วยญาณว่าพระอาจารย์ทั้งสองได้เสียชีวิตแล้ว ธรรมเทศนาที่พระองค์แสดงโปรดปัญจวัคคีย์ ทั้ง ๕ คือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** เป็นปฐมเทศนา กล่าวถึงอริยสัจ ๔ และการปฏิบัติทางสายกลางเป็นเหตุให้โภกทัณฺณูญะ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญจวัคคีย์ เกิดดวงตาเห็นธรรมบรรลุโสดาบันจึงกราบทูลขอบวช ภายหลังปัญจวัคคีย์อีกสี่คน คือวัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ก็เกิดความศรัทธาในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ก็กราบทูลขอบวชเช่นกัน ต่อมาปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ได้ฟัง "อนัตตลักษณะสูตร" (พระสูตรที่ว่าด้วยอนัตตา ประกอบด้วย หลักธรรมอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือความไม่เที่ยงแท้แน่นอน)

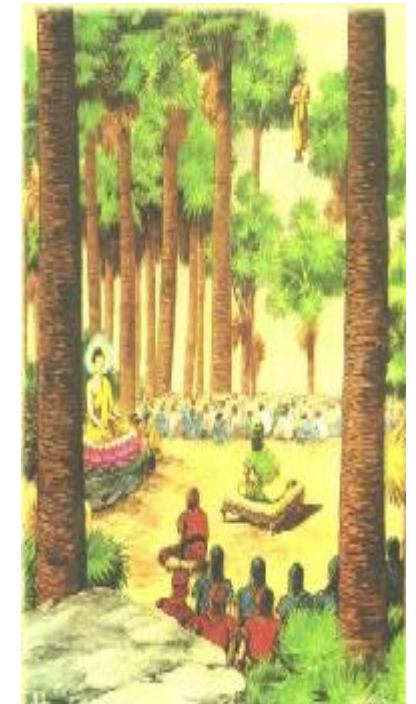

ในเวลาต่อมาสกุลบุตร บุตรเศรษฐีเมืองพาราณสีพร้อมด้วยสหาย และบริวารจำนวน ๕๕ คน ได้มาขอบวชเป็นอันว่าในระยะเริ่มแรกนี้ พระพุทธองค์ทรงมีสาวกซึ่งสำเร็จเป็นพระอรหันต์ล้วนจำนวน ๖๐ รูป ซึ่งนับว่ามากพอสมควรจึงส่งให้ท่านเหล่านั้นแยกย้ายไปสั่งสอน ประชาชนยังแคว้นต่างๆต่อไป

โปรดพระเจ้าพิมพิสาร

ภายหลังการเสด็จออกบวชพระสิทธัตถะได้เสด็จดำเนินมายัง แคว้นมคธ ประทับอยู่ที่ภูเขาบิณฑวะ พระเจ้าพิมพิสารทรงทราบข่าวจึงเสด็จเข้าไปนมัสการทรงทราบเรื่องราวการเสด็จออกผนวชเพื่อแสวงหาสัจธรรมทรงมีพระราชดำรัสว่า "ถ้าค้นพบสิ่งที่แสวงหาเมื่อใดขอให้เสด็จมาสอนพระองค์เป็นคนแรก" ดังนั้นเมื่อตรัสรู้และได้สักขีพยานตรัสรู้แล้วจึงเสด็จไปโปรดพระเจ้าพิมพิสาร ซึ่งพระองค์เป็นลูกศิษย์ของสำนักชฎิลเจ้าลัทธินูชาไฟ

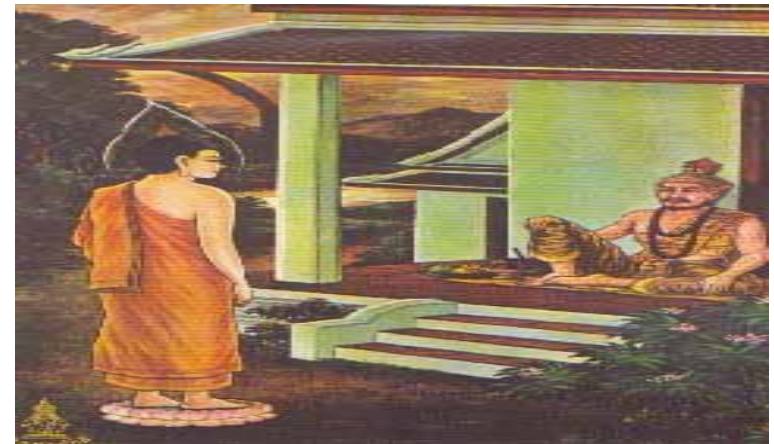

หลังจากได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์แล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ได้กราบทูลขอบวชเป็นสาวกของพระพุทธองค์ และพระองค์ได้ถวายวัดเวฬุวัน (สวนไผ่) เป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง

ส่วนพระองค์ก็เสด็จไปโปรดชฎิล(นักบวชเก๋าล้าวม)สามพี่น้อง ซึ่งเป็นนักบวชลัทธิที่บูชาไฟ ที่มีผู้คนนับถือมาก มีพี่ชายคนโตชื่อ อรุเวลกัสสปะ มีบริวาร ๕๐๐ คน คนรองชื่อ นทีกัสสปะ มีบริวาร ๓๐๐ คน ส่วนคนเล็กชื่อ คยากัสสปะ มีบริวาร ๒๐๐ คน ตั้งอาศรมอยู่ริมน้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แคว้นมคธ พระพุทธเจ้าพิจารณาเห็นว่าถ้าจะประกาศธรรมให้รวดเร็วก็ต้องทำให้หัวหน้าหมายถึงชฎิล ๓ พี่น้องเกิดศรัทธาเสียก่อนแล้วบริวารจะตามมาเอง

ใกล้ค่ำพระองค์เข้าไปขอพักแรมในสำนักของอุรุเวลกัสสปะ และ
พระองค์ได้บันดาลให้นาคที่อยู่ในที่พักที่ดุร้ายขดอยู่ในบาตรได้
ทั้งคืนจนกรมอยู่ในที่น้ำท่วมใหญ่ จนชฎิลทั้ง ๓ พี่น้องเลื่อมใส
พระองค์เทศนาชื่อ อชาติตปริยายสูตรโปรด ชฎิลทั้ง ๓ พร้อม
บริวารเลื่อมใสขอบวชเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าทั้งหมด

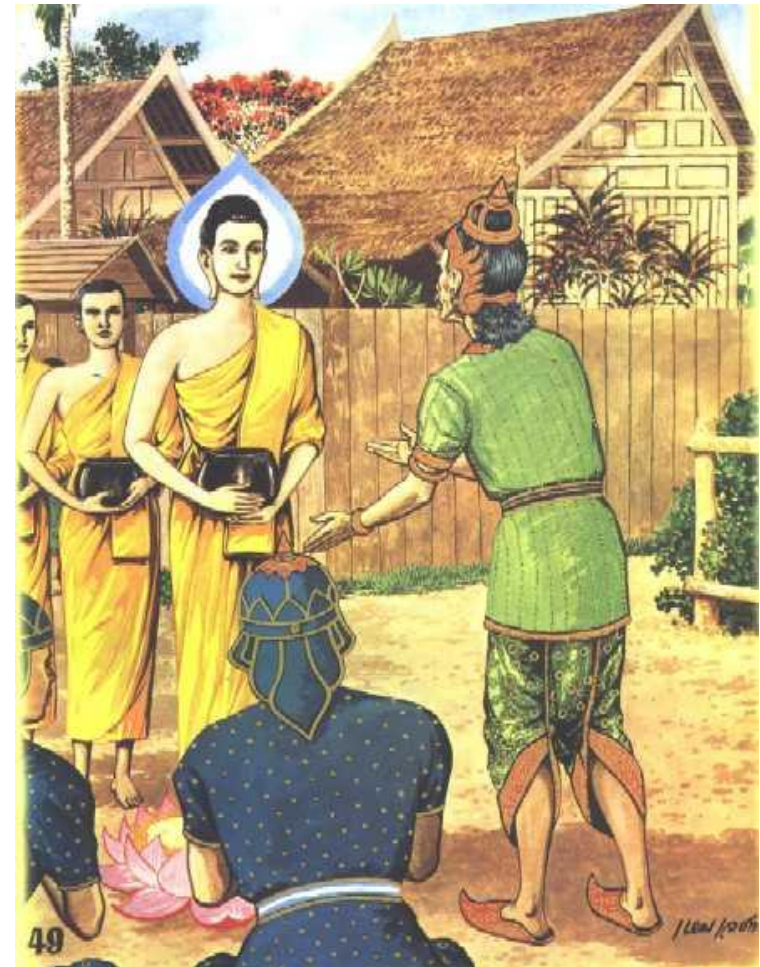
พุทธสาวกสำคัญ

พระสารีบุตร เดิมชื่ออุปติสสะ เกิดในสกุลพราหมณ์ ณ หมู่บ้านอุปติสสะ เมืองนาลันทา แคว้นมคธ เป็นบุตรของพราหมณ์ชื่อ วงศ์ันตะ เป็นนายบ้านอุปติสสะ (หัวหน้า) มารดาชื่อ นางสารี

พราหมณ์ เป็นเพื่อนกับอุปติสสะ และเป็นศิษย์ของสัจจเวฬุภิสสร บุตระ หลังจากที่ได้ศึกษาเล่าเรียนแต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ มีอยู่วันหนึ่งขณะที่ทั้งสองกำลังไปดูการละเล่น หาได้เป็นแก่นสารไม่จึงตกลงกันว่าถ้าใครเจออาจารย์ดีขอให้บอกกันด้วย ในขณะที่เดินทางไปได้พบกับพระอัสสชิซึ่งเป็นหนึ่งในปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เห็นอากับกิริยาน่าเลื่อมใสจึงเข้าไปสอบถามพระอัสสชิได้ยกแก่นธรรมอนัตตลักขณสูตรให้ฟัง จนเกิดความเลื่อมใสขอบวช และได้นำพระสารีบุตรไปพบพระพุทธเจ้าและได้บวชในพระพุทธศาสนา จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้องขวา เลิศกว่าผู้อื่นในทางปัญญา

พระโมคคัลลานะ เดิมชื่อ โกลิตะ เป็นบุตรนายบ้านโกลิตคาม กับนางโมคคัลลี บวชเป็นพระภิกษุพร้อมกับพระสารีบุตรแต่บรรลุนิเสदानหลังพระสารีบุตร และได้รับการแต่งตั้งเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เลิศกว่าผู้อื่นในทางที่มีฤทธิ์มาก

เสด็จดับขันธปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลกเป็นเวลา ๔๕ ปี ในวันเพ็ญเดือน ๓ ที่เมืองเวสาลี พระองค์ได้ปลงสังขารว่าอีก ๓ เดือนข้างหน้าจะปรินิพพาน กำหนดตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนปรินิพพานได้เปิดโอกาสให้สาวกทั้งหลายซักถามข้อธรรมะต่างๆจากนั้นได้แสดงปัจฉิมโอวาท(คำสอนครั้งสุดท้าย)เตือนให้ภิกษุทั้งหลายจงตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งสาวกคนสุดท้ายที่เข้าหาพระองค์คือสุปปะพุทธะ

พุทธบริษัท ๔

หมายถึง บุคคลที่นับถือพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

๑. ภิกษุ หมายถึงชายที่บวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ถือศีล ๒๒๗ ข้อ
๒. ภิกษุณี หมายถึงหญิงที่บวชในพระพุทธศาสนาเช่นชาย ถือศีล ๓๑๐ ข้อ ภิกษุณีมีตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลแต่ในปัจจุบันไม่มีแล้ว
๓. อุบาสก หมายถึงผู้ชายที่เป็นฆราวาส นับถือศีล ๕
๔. อุบาสิกา หมายถึงผู้หญิงที่เป็นฆราวาสนับถือศีล ๕

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๑. วันมาฆบูชา

๑) ประวัติความเป็นมา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์มีขึ้น ณ พระเวฬุวันมหาวิหาร ใกล้กรุงราชคฤห์ หลังตรัสรู้แล้ว ๙ เดือน วันมาฆบูชา หรือมาฆปุณณมีบูชา คือการบูชาในวันเพ็ญเดือน๓ ตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "จาตุรงคสันนิบาต" ซึ่งคำว่าจาตุรงคสันนิบาต แปลว่า การประชุมพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าที่ประกอบด้วยองค์สี่ ได้แก่

๑. พระสงฆ์สาวก จำนวน ๑,๒๕๐รูป มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย พระสงฆ์เหล่านั้นล้วนเป็น "เอหิภิกขุอุปสัมปทา" คือได้รับการอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า
๒. พระสงฆ์สาวกเหล่านั้นล้วนเป็นพระอรหันต์
๓. พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์
๔. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชา คือเน้นสาระสำคัญ ๓ ประการ คือละเว้นความชั่ว ทำความดี และทำใจให้บริสุทธิ์ ถือเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา

๒. วันวิสาขบูชา

๑) ประวัติความเป็นมา เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนมาประกอบกรบุญ เพื่อระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในโอกาสแห่งวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันปรินิพพาน วิสาขบูชาหรือวิสาขปุณณมีบูชา แปลว่าการบูชาในวันเพ็ญเดือน ๖

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒ องค์การสหประชาชาติได้มีมติกำหนดให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก

๒) หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชา คือ "หลักอริยสัจ ๔" ซึ่งประกอบด้วย

- ทุกข์ ความทุกข์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกคนไม่ว่าที่ใด สมัยใด
- สมุทัย ความทุกข์มีสาเหตุ คือเกิดจากตัณหาทั้ง ๓ ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา
- นิโรธ ความดับทุกข์
- มรรค หนทางที่จะพาเราไปสู่ความดับทุกข์

๓. วันอาสาฬหบูชา

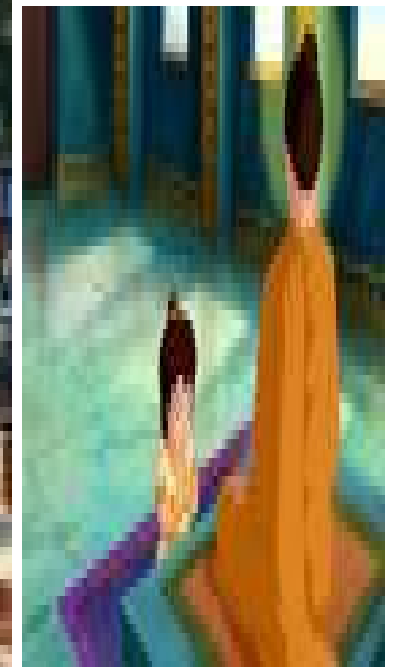

วันอาสาฬหบูชาตรงกับวันเพ็ญเดือน ๘ ซึ่งมีความสำคัญโดย
สรุป ๓ ประการ คือ

๑. วันนี้ถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพราะเป็นวันที่
พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา คือ "ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร" โปรด
ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ณ ป่าอิสิทนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี

๒. เป็นวันที่มีพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ
ได้ดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบันบุคคลหลังจากฟังปฐมเทศนา

๓. เป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบองค์ ๓ คือพระพุทธ พระธรรม
และพระสงฆ์

๔. วันอัฐมีบูชา

ประวัติความเป็นมาตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ เป็นวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ณ มกุฏพันธเจดีย์ เมืองกุสินารา พุทธศาสนิกชนพึงรำลึกว่าแม่แต่พระพระพุทธเจ้าทรงเพียบพร้อมทุกอย่างยังเสด็จดับขันธปรินิพพาน ดังนั้นจึงพึงยึดหลักธรรมว่าด้วย “ อปฺปมาทะ ” (ความไม่ประมาท) ดังปัจฉิมพุทธโอวาทว่า “ เธอทั้งหลายพึงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด ”

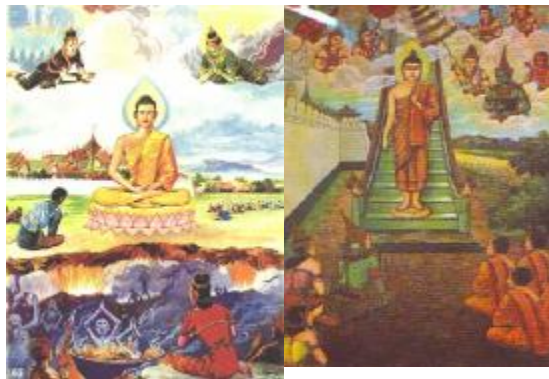
วันเทศกาลสำคัญ

วันเทศกาลสำคัญที่เนื่องด้วยพุทธศาสนา ได้แก่ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันเทโวโรหณะ

๑. **วันเข้าพรรษา** คือวันที่พระสงฆ์อธิษฐานว่าจะอยู่ประจำในอาวาสตลอด ๓ เดือน โดยไม่ไปแรมคืนในที่อื่นวันเข้าพรรษาคือวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ หรือวันถัดจากวันอาสาฬหบูชา ตามประวัติกล่าวว่าในสมัยพุทธกาลพระภิกษุได้จาริกไปยังที่ต่างๆ แม้อยู่ในฤดูฝน ทำให้ไปเหยียบข้าวกล้าของชาวบ้านเสียหายพระพุทธเจ้าจึงวางระเบียบให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอดเวลา ๓ เดือน

๒. **วันออกพรรษา** คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันสิ้นสุดระยะเวลาการจำพรรษา ๓ เดือน ในวันนี้จะเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ด้วยกันว่ากล่าวตักเตือนกันได้

๓. **วันเทโวโรหณะ** คือวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจาก
เทวโลกในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ พุทธศาสนิกชนถือเอาวันรุ่งขึ้นคือ
แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นโอกาสพิเศษพร้อมใจกันตักบาตรเฉลิมฉลอง
เป็นประเพณีสืบมา เรียกว่า “ตักบาตรเทโวโรหณะ”

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน

๑. **พระรัตนตรัย** แปลว่าแก้วอันประเสริฐหรือสิ่งล้ำค่า สิ่ง
ควรเคารพบูชาสูงสุดในพระพุทธศาสนา ๓ ประการ ได้แก่

๑.๑ **พระพุทธ** หมายถึง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ก่อตั้ง
ศาสนาพุทธ และเป็นผู้ค้นพบหลักธรรมคำสั่งสอนทั้งหลายด้วยพระองค์เอง

๑.๒ **พระธรรม** หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

๑.๓ **พระสงฆ์** หมายถึง ชายที่บวชเป็นพระภิกษุ
ในพระพุทธศาสนา

พระพุทธ

พระพุทธเจ้ามีคุณ ๓ ประการ คือ

๑. **พระปัญญาคุณ** หมายถึง การที่พระองค์ค้นพบ
การหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงจากความจริง ๔ ประการ คือ

- รู้ทุกข์ (ทุกข์)
- รู้เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ (สมุทัย)
- รู้ความดับทุกข์ (นิโรธ)
- รู้ข้อปฏิบัติการดับทุกข์ (มรรค)

๒. **พระวิสุทธิคุณ** หมายถึง ความบริสุทธิ์ปราศจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งปวงคือความโลภ ความโกรธและความหลง

๓. **พระกรุณาคุณ** หมายถึง ความสงสารสัตว์โลกผู้ตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์และคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ซึ่งพระองค์ได้ทรงสั่งสอนประชาชนเป็นเวลา ๔๕ ปี หลังจากตรัสรู้โดยมิได้รู้จักเหน็ดเหนื่อย

พระธรรม

คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ตรัสไว้ดีแล้ว

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีดังนี้

๑. **หลักกรรม** คือการกระทำ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

กุศลกรรม หรือ กรรมดี ประกอบด้วย	อกุศลกรรมหรือกรรมชั่ว ประกอบด้วย
- ความไม่โลภ	- ความโลภ
- ความไม่โกรธ	- ความโกรธ
- ความไม่หลงงมงาย	- ความหลงงมงาย

๒. **หลักไตรสิกขา** คือหลักปฏิบัติเพื่ออบรมกาย วาจา ใจ และปัญญาให้พัฒนายิ่งขึ้น มี ๓ ประการ คือ

๒.๑ **ศีล** คือการฝึกฝนตนเองให้มีระเบียบวินัย

๒.๒ **สมาธิ** คือการฝึกให้มีจิตใจมุ่งมั่นใส่ใจกับสิ่งที่ทำ

๒.๓ **ปัญญา** คือการฝึกตนเองให้มีเหตุผลตามความเป็นจริง

๓. เบญจศีล-เบญจธรรม

เบญจศีล คือ ข้อห้ามที่ควรฝึกตนเองมิให้ล่วงละเมิด

เบญจธรรม คือ ข้อธรรมที่ควรฝึกฝนเพื่อเสริมให้ทำสิ่งดี ๆ ๕ ประการ ดังนี้

เบญจศีล : ข้อห้าม	เบญจธรรม : ข้อปฏิบัติ
๑. ไม่ฆ่าสัตว์	๑. ควรเมตตา
๒. ไม่ลักขโมย	๒. ควรทำอาชีพสุจริต
๓. ไม่ประพฤติผิดในกาม	๓. สำรวมในกาม
๔. ไม่พูดปด	๔. ควรพูดแต่ความจริง
๕. ไม่ดื่มสุราและสารเสพติด	๕. มีสติไม่ประมาท

สุจริต คือหลักแห่งความดีที่ควรกระทำให้เป็นนิสัย

๔. **โอวาท ๓** หมายถึง คำแนะนำ คำตักเตือน คำกล่าวสอน
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มี ๓ ประการ คือ

๑. **ไม่ทำชั่ว** เช่น ไม่ลักขโมย ไม่ทะเลาะวิวาท
๒. **ทำความดี** เช่น เมตตาต่อผู้อื่น พุดจาไพเราะ
๓. **ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว** ขจัดสิ่งที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง เช่น

ความโลภ ความโกรธ

๕. **พรหมวิหาร ๔** คือ หลักปฏิบัติของคนในสังคมใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

๑. **เมตตา** ความรักใคร่ ปราบปรามให้ผู้อื่นเป็นสุข
๒. **กรุณา** ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
๓. **มุทิตา** ความพลอยยินดี ใครได้ดีก็ยินดีด้วยความ
บริสุทธิ์ใจ

๔. **อุเบกขา** ความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง

๖. **ทุจจริต ๓ - สุจริต ๓**

ทุจจริต คือ การประพฤติชั่ว การไม่ดี

ทุจจริต ๓	สุจริต ๓
๑. กายทุจจริต : การทำชั่วทางกาย	๑. กายสุจริต: การทำดีทางกาย
๒. วจีทุจจริต : การทำชั่วทางวาจา	๒. วจีสุจริต : การทำดีทางวาจา
๓. มโนทุจจริต : การทำชั่วทางใจ	๓. มโนสุจริต: การทำดีทางใจ

๗. **มงคลชีวิต ๓๘ ประการ**

มงคลชีวิต หมายถึง เหตุแห่งความสุข ความเจริญ และ
ความก้าวหน้าในชีวิตที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้รวม ๓๘ ประการ แต่
ขอนำมาเพียง ๒ ข้อ คือความเคารพ และการถ่อมตน

การเคารพ หมายถึง ความตระหนักในบุคคลหรือวัตถุแล้วแสดง
ความนับถือต่อผู้นั้นหรือสิ่งนั้นด้วยการแสดงความอ่อนน้อม อ่อนโยนอย่าง
เหมาะสมทั้งต่อหน้า และลับหลัง บุคคลที่ควรเคารพ ได้แก่ พระมหากษัตริย์
พระสงฆ์ บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้ใหญ่ที่ควรเคารพ

การแสดงความเคารพ

๑. **ทางกาย** เช่น กราบไหว้ ลูกขึ้นยืนต้อนรับ การหลีกเลี่ยงให้ การขออนุญาตก่อนทำกิจกรรมต่างๆ การให้ที่นั่งแก่ผู้ที่เคารพนับถือ

๒. **ทางวาจา** เช่น ใช้คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน

๓. **ทางใจ** เช่น การรำลึกถึงพระคุณของท่านอยู่เสมอ

การถ่อมตน คือ การพิจารณาข้อบกพร่องของตนเอง รู้ตัวเองตลอดเวลาว่าเป็นอย่างไร ไม่อวดตัวดีอันถือดี และยอมรับในคุณงามความดีของผู้อื่น มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

๑. กิริยาอ่อนน้อม นุ่มนวล รู้จักที่ต่ำที่สูง ไม่ตีตนเสมอท่าน สงบเสงี่ยม มั่นคงทางอารมณ์ อออาจผึ่งผาย
๒. มีวาจาอ่อนหวาน ออกมาจากจิตใจ ไม่ก้าวร้าว ไม่พูดโอ้อวดตนเอง ไม่นินทาว่าร้าย ลบหลู่ผู้อื่น มีคำขอโทษขอขอบคุณ เสียใจ กับบุคคลอื่นๆเสมอ
๓. มีจิตใจอ่อนโยน คืออ่อนบน้อมถ่อมตน แต่ไม่อ่อนแอ

พระสงฆ์

เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า เป็นหนึ่งในพุทธบริษัท เป็นผู้เสียสละชีวิตการครองเรือนออกบวชเพื่อศึกษา และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วนำไปเผยแผ่กับผู้อื่น

วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์

๑. ศีลปาฬะธรรม
๒. ประพฤติและรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ
๓. เทศนาสั่งสอนพุทธศาสนิกชน

การบวช มี ๒ ประเภท คือ

๑. บรรพชา ใช้สำหรับการบวชเป็นสามเณร ถือศีล ๑๐ ข้อ
๒. อุปสมบท ใช้สำหรับการบวชเป็นพระภิกษุ ถือศีล ๒๒๗ ข้อ

วัตถุประสงค์ของการบวช

๑. บวชตามประเพณี ชายไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาอายุ ๒๐ ปี บริบูรณ์ ต้องบวชก่อนประกอบอาชีพหรือแต่งงาน
๒. บวชเพื่อศึกษาธรรมะ มักบวชตลอดชีวิตหรือตลอดพรรษา

พระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก มาจาก พระ(ประเสริฐ)+ ไตร(สาม) + ปิฎก(คัมภีร์) แปลว่า คัมภีร์อันประเสริฐทั้ง ๓ ประกอบด้วย

๑. พระวินัยปิฎก ประมวลระเบียบข้อบังคับสำหรับพระภิกษุและภิกษุณี
๒. พระสุตตันตปิฎก ประมวลพระธรรมเทศนาประวัติและเรื่องราวต่างๆ
๓. พระอภิธรรมปิฎก ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายหลักวิชาล้วนๆ

ศาสนสถาน

วัดเป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา คำที่มีความหมายถึงวัด ได้แก่ อาราม วิหาร อวาส

วัด หมายถึง ที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ สถานที่นั้นจะมีลักษณะอย่างไรก็ได้ วัดแรกในพระพุทธศาสนาคือวัดเวฬุวัน หรือวัดสวนไผ่ เมืองมคธ สิ่งก่อสร้างที่ประกอบขึ้นเป็นวัดในปัจจุบันได้แก่

- พระอุโบสถ
- ศาลาการเปรียญ
- วิหาร
- กุฏิ
- เจดีย์
- สถูป

วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน สถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และเป็นแหล่งอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

หน้าที่ชาวพุทธ

ความเป็นชนชาติไทยถูกหล่อหลอมมาภายใต้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมารยาทของคนไทยล้วนแล้วแต่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย หน้าที่สำคัญที่ดำรงพระศาสนาให้คงอยู่สืบไปจะต้องปฏิบัติดังนี้

๑. การสวดมนต์ เป็นการทำความใจให้สงบ เกิดสมาธิ
๒. การเรียนธรรมศึกษา มี ๓ ระดับ คือนักธรรมตรี โท และเอก
๓. กิจกรรมพุทธศาสนา
๔. การเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อให้เยาวชนมีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวัด
๕. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ คือผู้ประกาศตนว่าเป็นพุทธศาสนิกชน

มารยาทชาวพุทธ

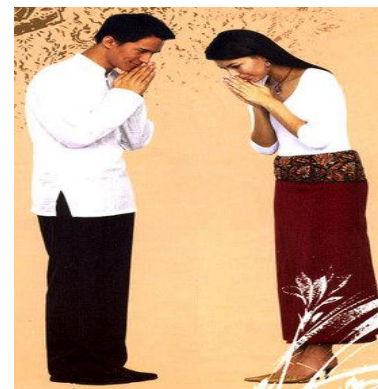
คือระเบียบปฏิบัติต่างๆที่ชาวพุทธยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อพระภิกษุและชาวพุทธด้วยกัน ในโอกาสและสถานที่ต่างๆ

การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

- ที่วัด การแต่งกาย

ชาย ควรสวมกางเกงขายาว สวมเสื้อแขนสั้นหรือแขนยาวก็ได้ และสวมกางเกงทับให้เรียบร้อย ไม่ปล่อยให้ชายเสื้อออกมา

หญิง ใช้เสื้อผ้าสีอ่อน และเป็นแบบที่สุภาพ ไม่สั้นไม่บาง หรือรัดรูปจนเกินไป มีควรสวมเครื่องประดับราคาแพง

การสนทนา ควรใช้คำพูดที่เหมาะสม

คำสรรพนาม

ชาย ใช้คำแทน ผม, กระผม คำรับ ครับ ขอรับ

หญิง ใช้คำแทน ดิฉัน คำรับ ค่ะ เจ้าค่ะ

พระภิกษุ ใช้ คำแทน พระคุณเจ้า, หลวงพ่อ, ท่านพระครู,
ท่านเจ้าคุณ, ใต้เท้า เป็นต้น

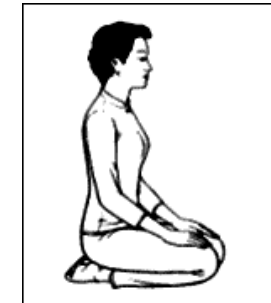
การกราบ

การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ หมายถึง การใช้ส่วนของ
ร่างกาย ๕ ส่วนจรดพื้น คือ หน้าผาก ๑ มือ ๒ เข่า ๒ มีขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ เตรียมให้นั่งคุกเข่า

ชาย คุกเข่าท่าเทพบุตร นั่งบนปลายเท้า ปลายเท้าตั้งตรง
ลำตัวตรง เข่าทั้งสองข้างห่างกัน เล็กน้อย วางมือทั้งสองข้างบนหน้าขา
นิ้วชิดกัน

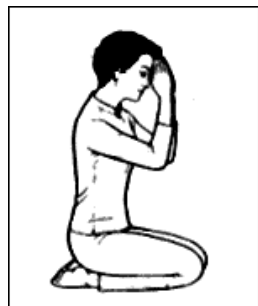
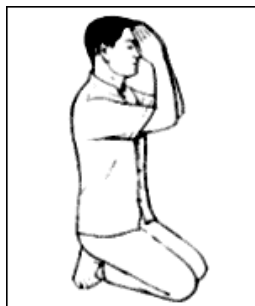
หญิง คุกเข่าท่าเทพธิดา นั่งบนส้นเท้า เท้าไขว่กันหรือเหยียดตรง

ขั้นที่ ๒ อัญชลี (ประณมมือ) ระดับหน้าอก ปลายนิ้วเบนออก จากอกประมาณ ๔๕ องศา แขนและศอกแนบลำตัว

ขั้นที่ ๓ วันทา (ไหว้) ยกมือขึ้น ก้มศีรษะรับมือเล็กน้อยให้หัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดไรผมเหนือหน้าผาก

ขั้นที่ ๔ อภิวาท (กราบ) ก้มลงกราบ ให้แขนทั้งสองลงพร้อมกันมือทั้งสองข้างคว่ำวางให้ห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นได้

ขั้นที่ ๕ ท่าจบกราบ เมื่อกราบครบ ๓ ครั้งแล้ว เยกหน้ายกตัวอยู่ในท่า วันทา (ไหว้) แล้วลดมือลงในท่าอัญชลี (ประณมมือ) ทำเพียงครั้งเดียวแล้วนั่งพับเพียบ

การไหว้

ชาย ยืนตรงประณมมือ หัวแม่มืออยู่ระหว่างคิ้ว นิ้วชี้จรดหน้าผากน้อมตัว และก้มศีรษะลง

หญิง สืบเท้าขวาไปข้างหน้าเล็กน้อย ย่อเข่า และน้อมตัวลงพร้อมกัน ประณมมือขึ้น หัวแม่มืออยู่ระหว่างคิ้ว นิ้วมือจรดหน้าผาก

กิจกรรมเพิ่มเติม

- นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนอย่างไร
- นักเรียนช่วยกันสรุปหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน
- แสดงบทบาทสมมติในการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีในหัวข้อต่อไปนี้
 - การกราบ / ไหว้พระ
 - การไปหาพระที่วัด
 - มารยาทชาวพุทธ

แบบทดสอบ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับหน้าข้อคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว (เวลา ๑๕ นาที ๑๕ คะแนน)

๑. ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือศาสนาอะไร

- ก. ศาสนาอิสลาม
- ข. ศาสนาคริสต์
- ค. ศาสนาพุทธ
- ง. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

๒. ศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลกคือข้อใด

- ก. ศาสนาอิสลาม
- ข. ศาสนาคริสต์
- ค. ศาสนาพุทธ
- ง. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

๓. เหตุผลสำคัญที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะออกบวชคือข้อใด

- ก. ไม่ต้องการเป็นกษัตริย์
- ข. เห็นความวุ่นวายทางโลก
- ค. เบื่อหน่ายชีวิต
- ง. ต้องการแสวงหาหนทางแห่งการดับทุกข์

๔. หลักคำสอนที่สำคัญของพุทธศาสนาคือข้อใด

- ก. ซีอัสตีย์ ขยันอดทน
- ข. กตัญญูกตเวที ใช้ธรรมะน้อมนำจิต
- ค. ทำบุญทำทาน ทำจิตใจให้บริสุทธิ์
- ง. ละความชั่ว ทำความดี ทำใจให้บริสุทธิ์

๕. พระไตรปิฎกประกอบด้วยธรรมะหมวดใดบ้าง

- ก. พระวินัย พระสูตร พระธรรม
- ข. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
- ค. พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก
- ง. ศีล สมาธิ ปัญญา

๖. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

- ก. งานอุปัชฌาย์
- ข. งานแต่งงาน
- ค. งานโกนจุก
- ง. งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่

๗. การตรัสรู้อรหันต์ ๔ นั้นหมายถึงข้อใด

- ก. เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
- ข. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
- ค. ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา
- ง. ศรัทธา วิริยะ สมาธิ ปัญญา

๘. ข้อใดกล่าวถึงวันวิสาขบูชาได้ถูกต้องที่สุด

- ก. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จโปรดปัญจวัคคีย์
- ข. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์โปรดพระพุทธมารดา
- ค. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา
- ง. เป็นวันที่ตรงกับวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

๙. สาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้าคือใคร

- ก. พระโมคคัลลานะ
- ข. พระสารีบุตร
- ค. พระอัญญาโกณฑัญญะ
- ง. พระอัสสชิ

๑๐. นักเรียนปฏิบัติตนถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน แสดงว่านักเรียนได้ปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาข้อใด

- ก. ภาวนา
- ข. ปัญญา
- ค. ศีล
- ง. สมาธิ

๑๑. เพราะเหตุใดการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยจึงต้องมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง

- ก. เป็นค่านิยมของคนไทย
- ข. เป็นระเบียบที่คนในสังคมต้องทำ
- ค. เป็นกฎระเบียบของศาสนา
- ง. เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดมงคลกับชีวิต

๑๒. วัดมีความสำคัญด้านใดมากที่สุด
- เป็นที่เก็บพระไตรปิฎก
 - เป็นที่อาศัยของพระภิกษุ
 - เป็นสถานที่แสดงผลงานทางสถาปัตยกรรม
 - เป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
๑๓. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดเป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบองค์ ๓
- วันมาฆบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันออกพรรษา
 - วันวิสาขบูชา
๑๔. พิธีอุปสมบทนิยมจัดพิธีในสถานที่ใด
- พระอุโบสถ
 - ศาลาการเปรียญ
 - เจดีย์
 - สถูป
๑๕. ข้อใดมีใช้หน้าที่ชาวพุทธ
- การสวดมนต์
 - การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - การเข้าค่ายคุณธรรม
 - การล้างบาปทุกวันพระ

ศัพท์ที่ควรศึกษา

ประสูติ	เกิด
มาตุจฉา	น้ำ
พระราชบิดา	พ่อ
พระราชมารดา	แม่
พระชนมายุ	อายุ
ตรัสรู้	ผู้รู้ด้วยตนเอง
ปรินิพพาน	การไม่มีตัวตน
พระกุมาร	เด็กผู้ชาย
อภิเษก	การแต่งงาน
ประพาส	ท่องเที่ยว
พรรษา	ปี, ฝน
อธิษฐาน	การตั้งใจมั่น
เสด็จ	การเดินทาง
สังฆกรรม	ความเที่ยงตรง, แน่นนอน
ทุกรกิริยา	การทรมานตนเอง
ปรนนิบัติ	การดูแล

ปัญญาวัคคีย์	<p>นักบวชในศาสนาพราหมณ์ ๕ คน ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ</p>	พุทธมามกะ	<p>ผู้ถือเอาพระพุทธเจ้าว่าเป็นของตน ผู้ยอมรับนับถือ พระพุทธเจ้าเป็นพระบรมศาสดาของตนผู้ประกาศ ว่าตนเป็นผู้รับนับถือพระพุทธศาสนา</p>
โสดาบัน	ผู้รู้แจ้งเห็นจริง	ปลงอายุสังขาร	สิ้นลมหายใจ
เทวทูต ๔	<p>คือคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ที่ เจ้าชายสิทธัตถะทอดพระเนตรเห็นก่อนออก ผนวช</p>		
อุบาสก	<p>ฆราวาสที่เป็นชายยอมรับนับถือ พระพุทธศาสนา</p>		
อุบาสิกา	<p>ฆราวาสที่เป็นหญิงยอมรับนับถือ พระพุทธศาสนา</p>		
พิธีกรรม	<p>พิธีกรรมต่างๆที่เป็นบุญพิธีที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนา</p>		
เดินจงกรม	<p>การปฏิบัติกรรมฐานตามแบบสติปัฏฐาน กำหนดอริยบทในการเดินมีสติสัมปชัญญะ ระลึกได้ก่อนทำและขณะที่ยกเท้าก้าวไปแต่ ละก้าวก็ให้รู้ตัวอยู่ตลอดเวลา</p>		

เฉลย

1. ค
2. ข
3. ง
4. ง
5. ค
6. ค
7. ข
8. ง
9. ข
10. ค
11. ง
12. ง
13. ข
14. ก
15. ง

คำนำ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย ผู้นับถือพุทธศาสนาโดยเฉพาะนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนในพระพุทธรศาสนา และข้อปฏิบัติต่างๆให้ถูกต้องเพื่อเป็นความรู้ที่ถูกต้องและการเป็นชาวพุทธที่ดีในอนาคต

นอกจากการเรียนรู้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธรศาสนาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาแล้ว นักเรียนยังต้องมีภาคปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน หากเป็นนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธก็จะยึดเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตต่อไป ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ก็ศึกษาเพื่อเป็นความรู้ และการเปรียบเทียบถึงสิ่งดีงามในแต่ละศาสนา

หนังสือเล่มนี้อาจมีข้อบกพร่องทำให้ขาดความสมบูรณ์อยู่บ้างผู้สอนขออ้อมรับความผิดพลาดและพร้อมรับคำแนะนำ ข้อติชม จากผู้อ่านตลอดเวลา ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จ อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียนแจ่มจันทร์

ลงชื่อ

(นายไพเราะ รักเสน่ห์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนแจ่มจันทร์

คำนิยม

เนื้อหาความรู้ต่างๆเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้เป็นเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ครูไพเราะ รักเสน่ห์ เป็นครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติกิจทางศาสนาที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้ การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องของพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็ว และลึกซึ้ง ตามวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

ขอขอบคุณในความอุตสาหพยายามของครูไพเราะ รักเสน่ห์ ที่ได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ช่วยให้การเรียนการสอนของครูไพเราะ รักเสน่ห์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ลงชื่อ

(นางสาวพิมล แจ่มแจ้ง)

หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนแจ่มจันทร์

คำนิยม

ขอชื่นชมในความเพียรพยายามรวบรวมเนื้อหาความรู้ประกอบการเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของครูไพเราะ รักเสน่ห์ ที่ทำให้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่มีเนื้อหาถูกต้อง และใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งจำเป็นของชาวพุทธควรทราบเบื้องต้น รวมถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดีซึ่งจะเป็นความรู้และประโยชน์กับตัวผู้เรียนทุกคนตลอดไป

หวังว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องพระพุทธศาสนาเล่มนี้จะช่วยยังประโยชน์ให้กับนักเรียนและครูโรงเรียนแจ่มจันทร์ที่ได้ศึกษาทุกคน

ลงชื่อ

(นายไพฑูรย์ อินทร์เนตร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนแจ่มจันทร์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๑-๓๑
วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๓๒-๔๐
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๔๑-๔๘
ศาสนสถาน	๔๙-๕๐
หน้าที่ชาวพุทธ	๕๑-๕๗
กิจกรรมเพิ่มเติม	๕๘
แบบทดสอบ	๕๙-๖๓
ศัพท์ที่ควรศึกษา	๖๔-๖๖